

Ruinen, Westerstraat 46
(Gemeente De Wolden, Dr.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek
Steekproefrapport 2012-03/05Z

*Ruinen, Westerstraat 46
(Gemeente De Wolden, Dr.)
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
Bouwbedrijf Ten Oever,
via BügelHajema Adviseurs bv

Steekproefrapport 2012-03/05Z
ISSN 1871-269X
auteur: drs. C. Tulp (senior archeoloog)
autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.2

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, maart 2012

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.
De Steekproef bv aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn &
Laan van Chartreuse 174, 3552 EZ Utrecht

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding.....	1
• 1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.2 LS01).....	1
• 1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.2 LS01, LS02).....	1
2. Bureauonderzoek (KNA 3.2 LS06).....	3
• 2.1 Bronnen.....	3
• 2.2 Fysische geografie (KNA 3.2 LS04).....	4
• 2.3 Archeologie (KNA 3.2 LS04).....	6
• 2.4 Historische geografie (KNA 3.2 LS03).....	8
• 2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.2 LS05).....	9
3. Veldonderzoek (KNA3.2 VS05).....	10
• 3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.2 VS01).....	10
• 3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.2 VS02, VS03).....	11
4. Conclusies en advies (KNA 3.2 VS07).....	12

Appendix:	- Archeologische periodes
	- Archeologische kaart
	- Boorstaten en boorbeschrijvingen volgens Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Samenvatting

Op 13 maart 2012 heeft in plangebied Westerstraat 46 te Ruinen, gemeente De Wolden, provincie Drenthe, een inventariserend archeologisch veldonderzoek plaatsgevonden (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de toekomstige bouw van een woning met bijgebouwen. Doel van het onderzoek is vast te stellen of er in het plangebied archeologische waarden aanwezig zijn die door deze bodemingrepen bedreigd worden.

Het onderzoek bestaat uit een bureau- en een veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie. Tijdens het veldonderzoek zijn zes boringen geplaatst om archeologische indicatoren op te sporen en om de gaafheid van de bodem te bepalen.

Figuur 1: Ruinen, Westerstraat 46. De begrenzing van het plangebied is met een rode lijn aangegeven. Eén vierkant op de kaart komt overeen met één vierkante kilometer. [Naar: <https://mijnkadaster.nl>]

Ruinen ligt op een zandrug. Het plangebied bevindt zich binnen de historische kern van Ruinen. De resultaten van het bureauonderzoek laten sporen van menselijke activiteiten in de nabije omgeving zien vanaf het mesolithicum tot en met de nieuwe tijd. Uit het plangebied zelf zijn geen meldingen van archeologische vondsten bekend in de databestanden van ARCHIS.

In het kleiner dan 0,1 hectare grote plangebied zijn zes boringen geplaatst, genoeg voor zowel een verkennende als karterende fase van een inventariserend archeologisch booronderzoek (een boordichtheid van zestig boringen per hectare). Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat de bodem niet meer intact is. Er is geen esdek aangetroffen. Tijdens het onderzoek zijn geen archeologische indicatoren ontdekt. Nader archeologisch onderzoek is niet nodig.

Figuur 2: Ruinen, Westerland 46. Luchtfoto van de locatie met in rood het plangebied aangegeven. [Naar: Google Earth.]

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.2 LS01)

In opdracht van de heer E. ten Oever, via BügelHajema Adviseurs BV, vertegenwoordigd door mevrouw M. Plantenga, is plangebied Westerstraat 46 te Ruinen, gemeente De Wolden, provincie Drenthe, onderzocht op het voorkomen van archeologische waarden (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van een woning met enkele bijgebouwen. Deze bodemingrepen zullen eventueel aanwezige archeologische waarden aantasten. De verstoringdiepte is ten tijde van het onderzoek nog niet bekend, maar er komt geen onderkeldering.

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek middels grondboringen. Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Tijdens het veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Het doel van het veldonderzoek is het vaststellen van de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. Hierbij wordt gekeken naar de bodemopbouw, de mate waarin deze intact is en naar het voorkomen van archeologische indicatoren, zoals aardewerk, metalen voorwerpen, bouw materiaal, bewerkt en verbrand bot, houtskool, etc.

1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.2 LS01, LS02)

Het plangebied bevindt zich binnen de historische kern van het dorp Ruinen aan de noordzijde van de Westerstraat. Het terrein ligt tussen huisnummers 44 en 50. Ten tijde van het onderzoek was het noordelijke deel van het plangebied in gebruik als grasland en het zuidelijke deel was deels gras en deels begroeid met struiken en bomen. Het onderzochte terrein heeft een omvang minder dan 0,1 hectare.

Voor een overzicht van de administratieve gegevens wordt verwezen naar Tabel 1.

Tabel 1: Ruinen, Westerstraat 46. Administratieve gegevens van het onderzoek.

Soort Onderzoek	Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek (IVO) - verkenkende en karterende fase	
Provincie	Drenthe	
Gemeente	De Wolden	
Plaats	Ruinen	
Locatie / Projectnaam	Westerstraat 46	
Kaartblad	17C	
grenscoördinaten:	NO: 220,370/531,230 ZO: 220,380/531,170	ZW: 220,360/531,165 NW: 220,350/531,225
Status terrein (AMK-nr); ARCHIS-nr	terrein van hoge archeologische waarde (historische kern Ruinen) ARCHIS-nr. 14491	
Bevoegde overheid	Gemeente De Wolden	
Opdrachtgever	dhr. E. ten Oever, via BügelHajema Adviseurs bv	
ARCHIS CIS-code	50980	
ISSNnr.	1871-269X	
Steekproef projectcode	2012-03/05Z	
Oppervlakte	0,1 hectare	
NAP hoogte maaiveld	circa 7,5 meter boven het NAP	
Maximale diepte onderzoek	125 cm onder het maaiveld	
Uitvoering veldwerk	13 maart 2012	
Beheer en plaats documentatie	De Steekproef bv / Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis / E-depot / DINO-loket (boorgegevens)	

2. Bureauonderzoek (KNA 3.2 LS06)

2.1 Bronnen

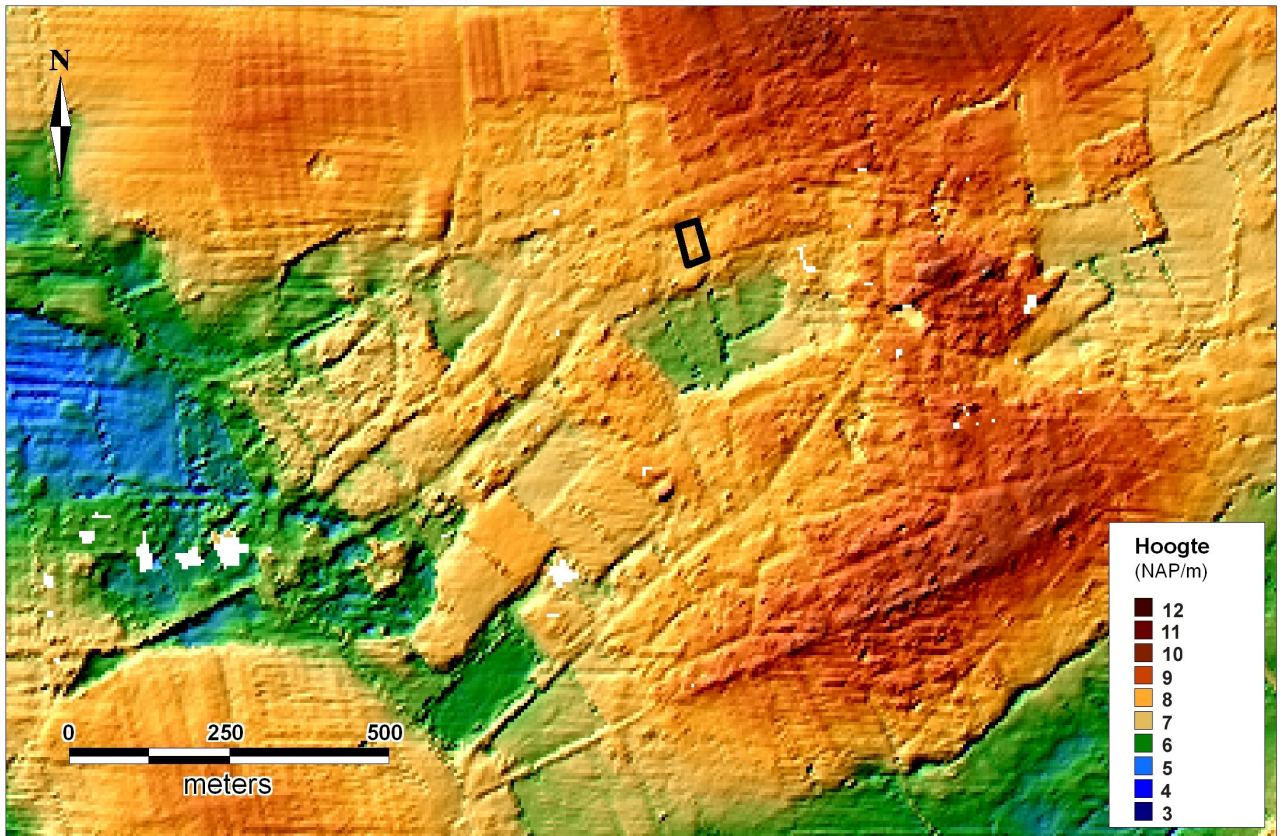
Tijdens het bureauonderzoek is de bestaande relevante kennis van het plangebied verzameld. Daartoe zijn de in Tabel 2 weergegeven bronnen geraadpleegd. Aan de hand van het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

Tabel 2: Ruinen, Westerstraat 46. Geraadpleegde bronnen.

<p>Actueel Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl).</p> <p>ANWB, 2004. <i>Topografische Atlas Drenthe 1:25000</i>. ANWB bv, Den Haag, k.60.</p> <p>Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].</p> <p>Geomorfologische Kaart. Alterra [ARCHIS].</p> <p>Google Earth.</p> <p>Indicatieve Kaart Archeologisch Waarden (IKAW).</p> <p>Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.2. College voor de Archeologische Kwaliteit (www.sikb.nl).</p> <p>https://mijnkadaster.nl</p> <p>Mulder, F.J. de, e.a. (eds.). 2003. <i>De Ondergrond van Nederland</i>. Wolters-Noordhoff Groningen/Houten.</p> <p>Nijland, G., R.J. de Lange en J.C. Smittenberg 1982. <i>Milieukartering Drenthe 1974-1978. III Fysische Geografie. Bijlage II: Fysisch Geografische Kaart van Drenthe schaal 1:50000</i>. Rapport Provinciale Planologische Dienst van Drenthe, Assen, blad 4.</p> <p>Numismatisch Informatiesysteem [NUMIS]</p> <p><i>Richtlijnen voor Archeologisch Bureau- en Veldonderzoek in de Provincie Drenthe</i> (1.0, 21 maart 2006).</p> <p>Rijks Geologische Dienst, 1979. <i>Geologische Kaart van Nederland. 17 Emmen West</i>. RGD, Haarlem.</p> <p>Stichting voor Bodemkartering, 1978. <i>Bodemkaart van Nederland 1:50000. Blad 17 West Emmen</i>. StiBoKa, Wageningen.</p> <p>Stichting voor Bodemkartering, 1978. <i>Bodemkaart van Nederland 1:50000. Toelichting Blad 17 West Emmen – Blad 17 Oost Emmen</i>. StiBoKa, Wageningen.</p> <p>Stichting voor Bodemkartering, 1978. <i>Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50000. Blad 17 en 18 Beilen/Roswinkel</i>. StiBoKa, Wageningen.</p> <p>12 Provinciën. 2005. <i>Luchtfoto Atlas Drenthe 1:14 000</i>. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, p.144.</p> <p>12 Provinciën 2006/2007. <i>Atlas van Topografische Kaarten. Nederland 1955-1965</i>. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, k.73.</p> <p>12 Provinciën 2008. <i>Topografische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden (TMK) 1864</i>. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, k.58.</p> <p>Uitgeverij Nieuwland, 2006. <i>Grote Historische Topografische Atlas ±1898-1928. Drenthe 1 : 25 000</i>. Uitgeverij Nieuwland, Tilburg, k.238.</p> <p>Versfelt, H.J. 2004. <i>Kaarten van Drenthe 1500 - 1900</i>. Heveskes Uitgevers, Groningen.</p> <p>Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2001. <i>De Franse Kaarten van Drenthe en de Noordelijke Kust. 1811-1813</i>. Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam, k.16.</p> <p>Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2005. <i>De Atlas van Huguenin: Militair-topografische Kaarten van Noord-Nederland 1819-1829</i>. Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam, k.55.</p> <p>Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. <i>Grote Historische Atlas van Nederland deel 2: Noord-Nederland 1851-1855, schaal 1:50 000</i>. Wolters-Noordhoff, Groningen, k.93.</p> <p>www.kich.nl</p> <p>www.watwaswaar.nl</p>

2.2 Fysische geografie (KNA 3.2 LS04)

Ruinen ligt op een zandrug met zowel ten (zuid)oosten als ten westen een beekdalsysteem. Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is de ligging van het plangebied te zien (zie Figuur 3).

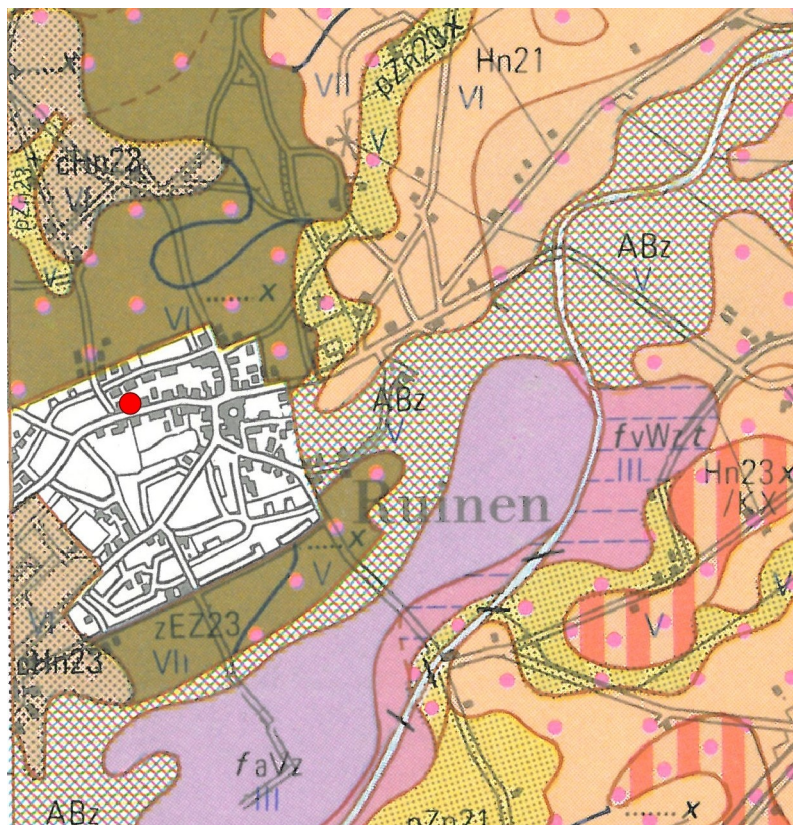

Figuur 3: Ruinen, Westerstraat 46. Op een hoogtekartaat gemaakt met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland is het plangebied met een zwarte rechthoek aangegeven. Gebieden met een blauwe en groene kleur liggen laag ten opzichte van de gele en bruine kleuren (zie de legenda in meters NAP).

Volgens de geomorfologische kaart van Nederland ligt Ruinen op een dekzandrug, die mogelijk bedekt is met een oud landbouwdek (classificaties geomorfologische kaart 4K14). Ten zuidoosten van het dorp loopt de Ruiner Aa, een beekdalbodem deels met en deels zonder veen (respectievelijk 1R4 en 2R5).

De bodem van Ruinen bestaat uit dekzand dat is afgezet tijdens de laatste en voorlaatste ijstijd, het Weichselien en het Saalien. Deze afzetting wordt gerekend tot de Formatie van Boxtel (noordelijk deel plangebied; classificatie geologische kaart Tw4) en tot de Formatie van Eindhoven (zuidelijk deel; Eh3).

De bebouwde kom van Ruinen is niet gekarteerd voor de bodemkaarten. Volgens de fysisch-geografische kaart ligt Ruinen op een rug met ten noorden en zuiden een cultuurdek van meer dan 40 centimeter dikte (classificatie fysisch-geografische kaart: Nr1a, waarbij 'N' staat voor niveo-eolisch: dekzandafzettingen zonder grondmorene of premorenaal binnen 120 centimeter onder het maaiveld). Ten noorden hiervan komt onder het dekzand grondmorene voor (Gr1na, waarbij 'G' staat voor glaciaal: landijsafzettingen binnen 120 centimeter onder het maaiveld met dekzand en een cultuurdek meer dan 40 centimeter dik).

Figuur 4: Ruinen, Westersstraat 46. Een detail van de bodemkaart (verschaald). De ligging van het plangebied is aangeduid met een rode stip. ABz geeft zandige beekdalgronden weer, die ten zuidoosten van het dorp liggen, met madeveengronden en moerige eerdgronden (aVz en vWz). Podzolgronden zijn aangegeven met de codes Hn21 en Hn23; gooreerdgronden als pZn21 en pZn23. In bruin (zEZ23) zijn hoge zwarte enkeerdgronden ingetekend. Roze stippen geven de aanwezigheid van keileem in de bodem aan; KX betekent zeer ondiepe keileem. [Naar: StiBoKa, 1978.]

De bodem van het plangebied is vanwege de ligging binnen de bebouwde kom eveneens niet gekarteerd voor de bodemkaart. De bodem bestaat mogelijk uit een laar- of veldpodzolgrond met keileem op minder dan 120 centimeter onder het maaiveld. Ten noorden en zuiden van het dorp liggen esgronden

(zEZ23), maar het is de vraag of deze ook doorlopen tot in de historische kern van Ruinen. Waarschijnlijker is het dat deze zijn aangelegd aan de rand van het toenmalige dorp. De grondwatertrap lijkt V of VI te zijn (gemiddeld hoogste grondwaterstand minder dan 40 of tussen 40 en 80 centimeter en gemiddeld laagste grondwaterstand meer dan 120 centimeter onder het maaiveld).

2.3 Archeologie (KNA 3.2 LS04)

Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW, zie Appendix II), die grotendeels op de bodemkaart is gebaseerd, zijn bebouwde gebieden eveneens niet gekarteerd. Uit extrapolatie lijkt het plangebied een hoge trefkans op archeologische waarden te krijgen. Uit het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) blijkt dat het plangebied zich binnen de historische kern van Ruinen bevindt [ARCHIS-nummer 14491]. Er zijn in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) geen meldingen bekend van archeologische vondsten op het terrein.

In de omgeving van Westerstraat 46 zijn wel meldingen gedaan van vondsten of terreinen (zie Appendix II en Tabel 3). Ten noorden, oosten en zuiden van het dorp Ruinen is bewerkt vuursteen aan het oppervlak gevonden uit zowel het mesolithicum als het neolithicum [300046, 300048, 300049, 300051, 300052, 300053, 300082]. Ten zuidwesten van Ruinen is een vuurstenen bijl [300096] uit het late mesolithicum gemeld, evenals een *celtic field* of raatakker [1159, 14261]. Op dit akkercomplex is ook later materiaal aangetroffen, namelijk een scherf aardewerk uit de late middeleeuwen [239929]. Tussen het *celtic field* en Ruinen ligt een urnenveld uit de vroege ijzertijd [238582]. Dit grafveld is gevonden bij graafwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van een sportveld. Wat er nog resteerde is in 1958 door het voormalig Biologisch Archaeologisch Instituut (tegenwoordig Groninger Instituut voor Archeologie) opgegraven. Aan de zuidzijde van het dorp is een maalsteen gevonden bij een boerderij, waarschijnlijk uit de late ijzertijd [46330]. Binnen de bebouwde kom van Ruinen is verder nog een stenen fundering bij een kerkhof gevonden, evenals menselijke beenderen [238580, 300079]. Er is een archeologische begeleiding bij graafwerkzaamheden uitgevoerd in 2009 door Mug waarbij archeologische grondsporen en scherven aardewerk uit de late bronstijd – midden ijzertijd zijn aangetroffen [413965]. Als laatste is er nog een melding van vuursteen materiaal dat tijdens een booronderzoek van het ARC is gevonden, maar dit is niet door de mens bewerkt vuursteen [410544] en voegt niets toe aan het overzicht van de archeologische vondsten in het gebied.

Tabel 3: Ruinen, Westerstraat 46. Overzicht van de ARCHIS-meldingen in de omgeving van het plangebied (voor de dateringen en ligging van de waarnemingen en monumenten wordt verwezen naar Appendix I en II).

CMA / CAA	RD-coördinaten	Datering	Omschrijving
monumenten			
14261/16H-A27	219,359/530,264	vroege ijzertijd – midden romeinse tijd	<i>celtic field</i> of raatakker, waargenomen op luchtfoto's uit 1932 en 1952
14491/17C-022	220,472/531,167	vanaf vroege middeleeuwen	historische kern Ruinen, oud esdorp
waarnemingen			
1159/16HZ-1	219,400/530,400	ijzertijd – romeinse tijd	restant van een in meer of mindere mate verploegd <i>celtic field</i>
46330/17CZ-23	220,600/530,380	late bronstijd – late middeleeuwen B; waarschijnlijk late ijzertijd	ligger van een ronde maalsteen van tefriet (gevonden door bewoner achter de boerderij in een laagte)
238580/17CZ-3	220,700/531,150	middeleeuwen	circa 0,5 meter onder maaiveld wordt bij oude kerkhof een stenen fundering gevonden, verder puin, een benen kam en menselijke beenderen
238582/17CZ-5	220,200/530,800	vroege ijzertijd – midden romeinse tijd A middeleeuwen	opgraving BAI in 1958 van een tijdens aanleg van sportveld aangetroffen urnenveld: 97 kringgreppels, 214 vierkante greppels, menselijke crematieresten, 4-palige constructies, onbekend aantal scherven aardewerk uit ijzerijd en romeinse tijd, afvalkuilen, plattegronden mogelijk van hekken; baksteen en onbekend aantal scherven aardewerk
239929/16HZ-22	219,580/530,450	late middeleeuwen B	1 scherf steengoed aardewerk
300046/17CN-43	221,650/531,510	onbekend	bewerkt vuursteen: 1 afslag
300048/17CN-44	220,930/532,150	neolithicum	bewerkt vuursteen: 2 afslagen
300049/17CN-45	220,750/532,030	neolithicum	bewerkt vuursteen: 2 afslagen
300051/17CZ-7	220,970/530,680	neolithicum	bewerkt vuursteen: 3 afslagen
300052/17CZ-8	220,730/530,550	neolithicum	bewerkt vuursteen: 1 schrabber, 2 afslagen
300052/17CN-47	221,330/531,280	onbekend	bewerkt vuursteen: 1 afslag
300079/17CZ-14	220,740/531,160	middeleeuwen	1 stenen fundering, zie 238580
300082/17CN-66	220,430/532,160	mesolithicum	bewerkt vuursteen: onbekend
300096/17CZ-19	220,060/530,200	laat mesolithicum	1 vuurstenen kernbijl (gevonden tijdens het uitgraven van een sloot)
410544/17CZ-26	220,150/530,450	onbekend	ARC-booronderzoek in 2008: vuursteen uit keileem, onbewerkt
vondstmeldingen			
413965	220,545/530,856	late bronstijd – midden ijzertijd nieuwe tijd	Archeologische begeleiding door MUG in 2009: paalgaten, afvalkuil, 15 scherven aardewerk, houtskool; 1 scherf roodbakend aardewerk

2.4 Historische geografie (KNA 3.2 LS03)

Figuur 5 toont enkele uitsneden van historische kaarten vanaf het begin van de negentiende eeuw. Hierop lijkt het plangebied langs de weg bebouwd te zijn geweest.

Figuur 5: Ruinen, Westerstraat 46. Details van enkele historische kaarten. Het plangebied is steeds met een blauwe ellips aangegeven. Linksboven een uitsnede van de atlas met kaarten uit 1811-1813. Rechtsboven is een detail uit 1819-1829 afgebeeld, terwijl linksonder een deel van de kaart uit 1851-1855 is weergegeven. Rechtsonder is de situatie uit 1898-1928 te zien.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.2 LS05)

Ruinen bevindt zich op een zandrug met een beekdalsysteem aan weerszijden. Deze ligging is vroeger al een gunstige plek voor bewoning geweest. Rondom het dorp zijn sporen gevonden van menselijke activiteiten vanaf het mesolithicum. Op de IKAW heeft het terrein een hoge trefkans op archeologische waarden; Westerstraat 46 ligt binnen de historische kern van Ruinen. Behalve middeleeuwse resten bij een kerk, zijn er ook oudere sporen van bewoning uit de ijzertijd aangetroffen, alsmede een grafveld uit dezelfde periode. Vondstmateriaal binnen een straal van een halve kilometer rond het plangebied laat zien dat de omgeving in ieder geval bewoond werd vanaf het mesolithicum tot en met het heden.

Archeologische indicatoren voor bewoning en menselijke activiteiten in de steentijd kunnen bestaan uit houtskool of concentraties hiervan, bewerkt en/of verbrand vuursteen, verkoolde hazelnootdoppen en voorwerpen van steen zoals slijpstenen of rolsteenhamers. Vanaf het neolithicum komt ook aardewerk voor. Eveneens kunnen grondsporen uit de steentijd aanwezig zijn, zoals haardkuilen of oppervlakte-haarden, paalgaten, greppels, waterkuilen en hutkommen. Het verwachte complextype is een nederzetting of kampement met een omvang vanaf enkele meters. Indien aanwezig zullen zowel grondsporen als archeologische indicatoren zich in de bovenste lagen van de podzolbodem bevinden. Mogelijk is deze laag ter hoogte van het plangebied afgedekt door een opgebrachte laag vruchtbare grond (esgrond).

Indicatoren uit de metaaltijd of romeinse tijd bestaan voornamelijk uit scherven aardewerk en mogelijk metalen voorwerpen of resten van metaalbewerking. Gezien de ligging binnen de oude dorpskern van Ruinen, worden er ook cultuurlagen of archeologische indicatoren uit latere perioden in het plangebied verwacht.

Voor dit onderzoek is een KLIC-melding (nummer 12G073942) gedaan om na te gaan waar eventuele leidingen en kabels in de grond liggen en een daarmee gepaard gaande verstoring in de grond te lokaliseren. Volgens deze melding lopen er geen leidingen door het plangebied. Verwachte verstoringen zullen afkomstig zijn van eerdere bebouwing op het perceel.

Tabel 4: Ruinen, Westerstraat 46. specificatie archeologische verwachting.

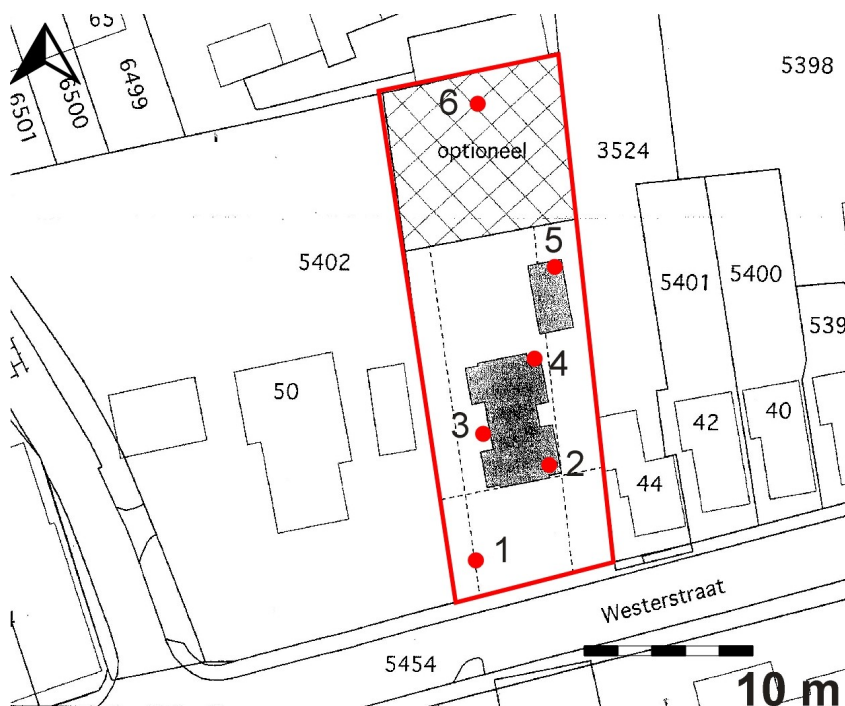
datering:	vanaf mesolithicum tot en met nieuwe tijd
complex:	kampement of nederzetting
omvang:	vanaf enkele meters doorsnede
diepteligging:	onder de bouwvoor of onder een esdek
locatie:	hele terrein
prospectiekenmerken:	vuursteen, aardewerk, houtskool en metaal
mogelijke verstoringen:	eerdere bebouwing

3. Veldonderzoek (KNA3.2 VS05)

3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.2 VS01)

Het veldwerk is uitgevoerd op 13 maart 2012. Voor het inventariserende booronderzoek is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van twaalf centimeter. Hiermee is bepaald in welke mate de bodem intact is en wat de kans is op archeologische lagen en/of grondsporen. De grootte van het plangebied is minder dan 0,1 hectare. In totaal zijn er zes boringen geplaatst (een boordichtheid van 60 boringen per hectare; genoeg voor zowel een verkennende als karterende fase van het onderzoek).

De opgeboorde grond is gezeefd op een vier millimeter zeef en bekeken op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals houtskool, baksteen en aardewerk. Daarnaast zijn de diepte, lithologie en kleur (m.b.v. Munsell) bepaald, alsmede alle overige bijzonderheden. De diepte van de boringen varieert van 65 tot 125 centimeter onder het maaiveld. De boringen zijn verspreid over het terrein geplaatst (zie Figuur 6). Van alle boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS.

Figuur 6: Ruïnen, Westerstraat 46. Situatietekening met de boorlocaties. Het plangebied is met een rode lijn aangegeven. De genummerde cirkels geven de boorlocaties weer. Voor de RD-coördinaten wordt verwezen naar Tabel 1 en Appendix III. [Naar: een door de opdrachtgever verstrekt bouwplan.]

De hoogten van de boorlocaties zijn bepaald met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). Voor de RD-coördinaten van de afzonderlijke boorpunten wordt verwezen naar de boorstaten en boorbeschrijvingen in Appendix III. Tijdens het veldonderzoek is het verwachtingsmodel zoals geformuleerd in paragraaf 2.5 getoetst.

Figuur 7: Ruinen, Westerstraat 46. Foto van het plangebied, genomen vanuit het zuidoosten richting het noordwesten.

3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.2 VS02, VS03)

Bodem

De bodem bestaat uit een podzolgrond. Een gaaf podzolprofiel bestaat uit een lichtgrijze uitspoelingslaag (E-horizont), een donkerbruine inspoelingslaag (B-horizont), een geelbruine overgangslaag (BC-horizont) en een gele laag waarin geen bodemvorming heeft plaatsgevonden (C-horizont).

De bodem in het plangebied bleek niet intact te zijn. De bouwvoor bestaat uit donker bruingrijs matig fijn zand. Er is in geen van de boringen een restant van een espakket (opgebrachte laag om de bodem vruchtbaarder te maken) waargenomen. Onder de bouwvoor was een verrommelde laag over het algemeen van bouwvoor met een BC- of C-horizont. Ter hoogte van boring 5 was de bouwvoor verstoord met een B-horizont. Er is in geen van de boringen een E-horizont of intacte B- of BC-horizont aangetroffen. Keileem is vooral in het noordelijke deel van het plangebied ondiep aanwezig, ongeveer 50 centimeter onder het maaiveld.

Archeologie

Tijdens het veldwerk zijn geen archeologische indicatoren waargenomen. Er is in boring 1 en boring 3 wel recent glas en een baksteenfragmentje gevonden.

4. Conclusies en advies (KNA 3.2 VS07)

Het plangebied heeft een omvang van minder dan 0,1 hectare. Er zijn zes boringen geplaatst, waardoor voor het inventariserend archeologisch onderzoek (zowel verkennende als karterende fase) een boordichtheid is verkregen van zestig boringen per hectare.

Het plangebied ligt op een zandrug, binnen de historische kern van Ruinen. Uit het plangebied zelf zijn geen archeologische vondsten bekend, maar in de omgeving zijn sporen van menselijke activiteiten vanaf het mesolithicum tot en met de nieuwe tijd aangetroffen.

Voorafgaand aan het veldwerk is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld. De resultaten van het veldwerk voldoen hier deels aan. Er is geen esdek in de boringen aangetroffen. De bodem bestaat uit een podzolgrond, maar deze is niet intact. Dit houdt in dat lagen waarin archeologische grondsporen en indicatoren te verwachten zijn, niet meer aanwezig zijn. Er zijn tijdens het veldwerk geen archeologische indicatoren gevonden.

Advies

Gezien de niet intacte bodem is de kans op onverstoorde archeologische sporen in plangebied Westerstraat 46 klein. Er zijn relatief veel boringen geplaatst binnen de kleine locatie en er zijn hierbij geen archeologische indicatoren aangetroffen. Gezien de geringe grootte van het plangebied, zijn hier genoeg boringen uitgevoerd voor zowel een verkennende als een karterende fase. Nader archeologisch onderzoek is niet wetenschappelijk te verdedigen. Archeologisch vervolgonderzoek is niet nodig.

Wij wijzen erop dat indien er bij de uitvoering van werkzaamheden onverhoopt toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, deze conform de Monumentenwet 1988 artikel 53 & 54 direct dienen te worden gemeld bij zowel de gemeente De Wolden als de provinciaal archeoloog, dr. W.A.B. van der Sanden, Provinciehuis, Team Sociaal Economische Ontwikkeling, Afdeling Economische Ontwikkeling, Mobiliteit en Cultuur, Westerbrink 1, 9405 BJ Assen (0592-365220 of 06-22662601; w.vandersanden@drenthe.nl).

Appendix I

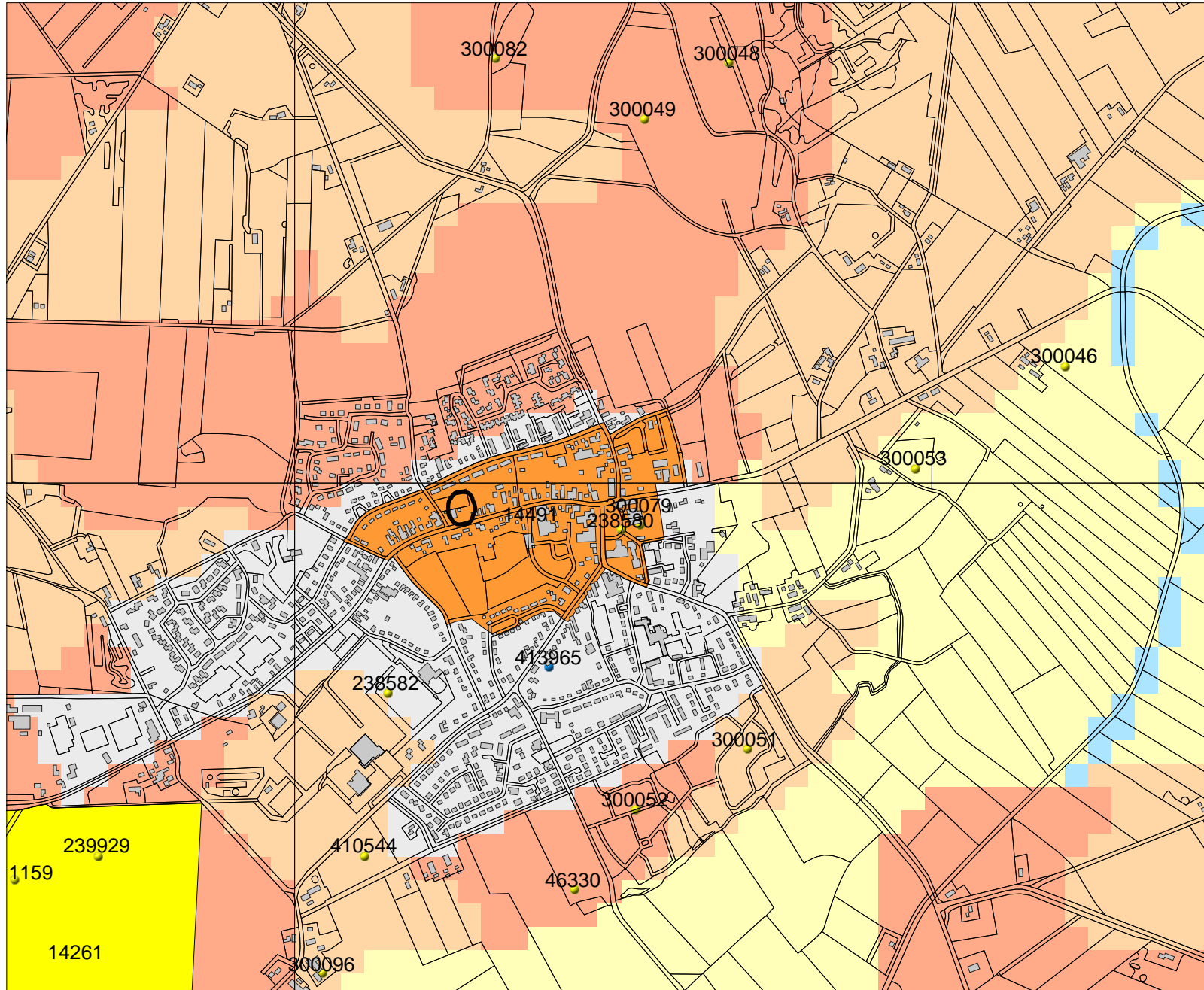
Ruinen, Westerstraat 46 Archeologische periodes

paleolithicum:		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP	romeinse tijd:	
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
neolithicum:		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
bronstijd:		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 - heden

Appendix II: bekende en verwachte archeologische waarden.

Ruinen, Westerstraat 46

221976 / 532279

Legenda

- TOP10 ((c)TDN)
- HUIZEN
- WAARNEMINGEN
- VONDSMELDINGEN
- MONUMENTEN**
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
- Plangebied
- IKAW**
 - zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middelhoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middelhoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd

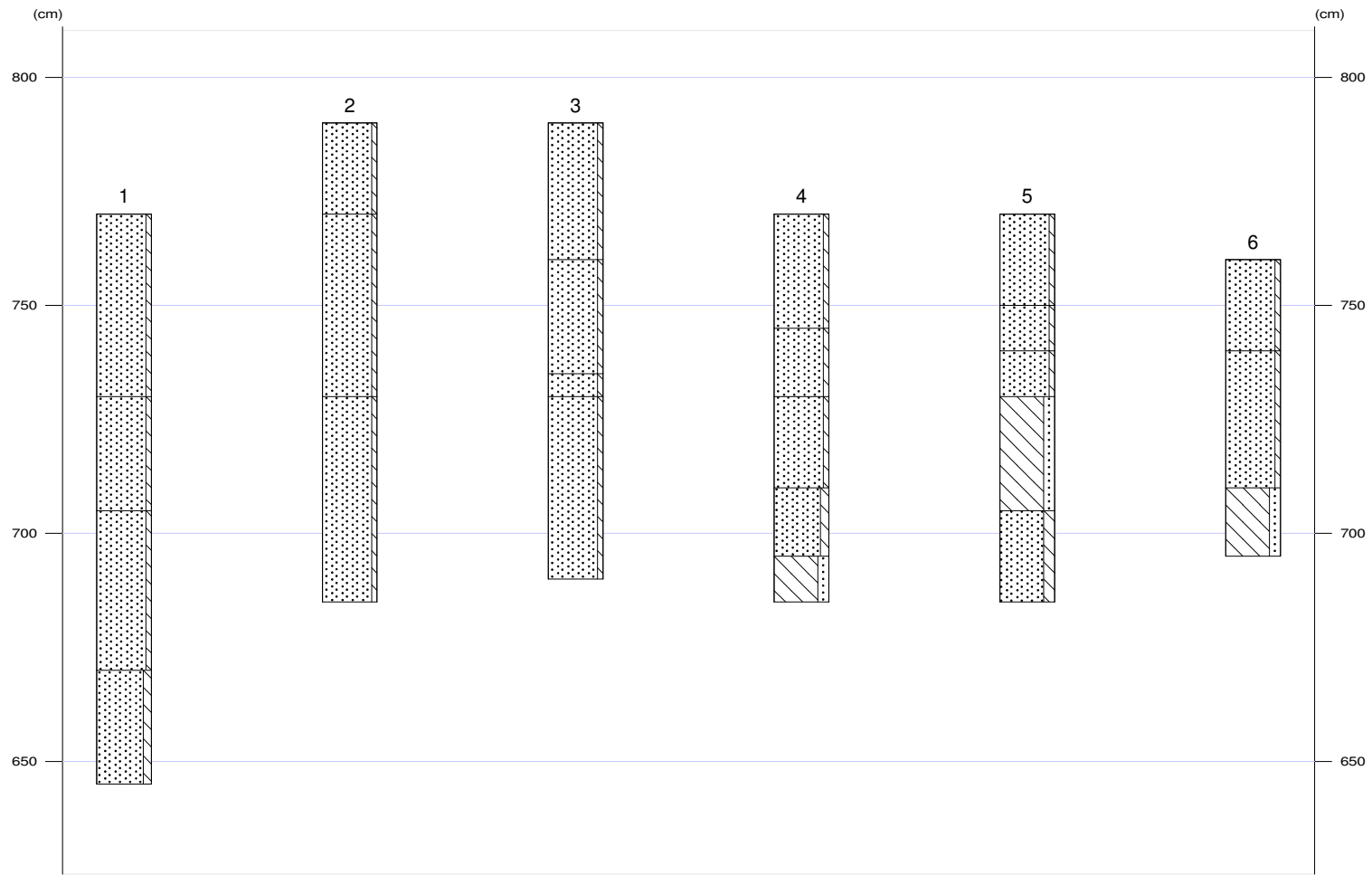
0 500 m

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

219383 / 530161

Appendix III: Ruinen, Westerstraat 46 - Boorbeschrijvingen

1

X-coördinaat (m) : 220362
Y-coördinaat (m) : 531171
Maaiveld (cm) : 770

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 40	zand zwak siltig, donker-grijs-bruin, 10YR2/3, Zand: matig fijn, bouwvoor
40 - 65	zand zwak siltig, geel-bruin, Zand: matig fijn, BC-horizont, Opm.: VerstoordMetC
65 - 100	zand zwak siltig, licht-bruin-geel, 10YR6/6, Zand: matig fijn, C-horizont
100 - 125	zand matig siltig, licht-grijs-bruin, 10YR7/2, Zand: matig fijn, C-horizont, keizand, Opm.: Stenen

2

X-coördinaat (m) : 220377
Y-coördinaat (m) : 531180
Maaiveld (cm) : 790

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 20	zand zwak siltig, donker-grijs-bruin, 10YR2/3, Zand: matig fijn, bouwvoor
20 - 60	zand zwak siltig, geel-bruin, Zand: matig fijn, bouwvoor, Opm.: VerstoordMetC
60 - 105	zand zwak siltig, licht-bruin-geel, 10YR7/6, Zand: matig fijn, C-horizont

3

X-coördinaat (m) : 220363
Y-coördinaat (m) : 531184
Maaiveld (cm) : 790

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 30	zand zwak siltig, donker-grijs-bruin, 10YR2/3, Zand: matig fijn, bouwvoor
30 - 55	zand zwak siltig, geel-bruin, Zand: matig fijn, bouwvoor, Opm.: VerstoordMetC
55 - 60	zand zwak siltig, licht-geel-bruin, 10YR3/3, Zand: matig fijn, BC-horizont, Opm.: Verstoord
60 - 100	zand zwak siltig, licht-bruin-geel, 10YR7/6, Zand: matig fijn, C-horizont

4

X-coördinaat (m) : 220363
Y-coördinaat (m) : 531200
Maaiveld (cm) : 770

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 25	zand zwak siltig, donker-grijs-bruin, 10YR2/3, Zand: matig fijn, bouwvoor
25 - 40	zand zwak siltig, geel-bruin, Zand: matig fijn, BC-horizont, Opm.: VerstoordMetC
40 - 60	zand zwak siltig, licht-bruin-geel, 10YR7/6, Zand: matig fijn, spoor roestvlekken, C-horizont
60 - 75	zand matig siltig, licht-grijs-bruin, 10YR7/2, Zand: matig fijn, C-horizont, keizand, Opm.: Stenen
75 - 85	leem sterk zandig, licht-grijs-bruin, 10YR7/2, Zand: matig fijn, C-horizont, keileem, Opm.: Stenen

5

X-coördinaat (m) : 220371
Y-coördinaat (m) : 531206
Maaiveld (cm) : 770

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 20	zand zwak siltig, donker-grijs-bruin, 10YR2/3, Zand: matig fijn, bouwvoor
20 - 30	zand zwak siltig, grijs-bruin, Zand: matig fijn, bouwvoor, Opm.: VerstoordMetB
30 - 40	zand zwak siltig, licht-bruin-geel, 10YR7/6, Zand: matig fijn, C-horizont

Appendix III: Ruinen, Westerstraat 46 - Boorbeschrijvingen

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
40 - 65	leem sterk zandig, licht-grijs-bruin, 10YR7/2, Zand: matig fijn, C-horizont, keileem, Opm.: Stenen
65 - 85	zand sterk siltig, licht-grijs-bruin, 10YR7/2, Zand: matig fijn, C-horizont, keizand, Opm.: Stenen

6

X-coördinaat (m) : 220363
Y-coördinaat (m) : 531225
Maaiveld (cm) : 760

Lithologie

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
0 - 20	zand zwak siltig, donker-grijs-bruin, 10YR2/3, Zand: matig fijn, bouwvoor
20 - 50	zand zwak siltig, geel-bruin, Zand: matig fijn, spoor roestvlekken, bouwvoor, Opm.: VerstoordMetC
50 - 65	leem sterk zandig, licht-grijs-bruin, 10YR7/2, Zand: matig fijn, C-horizont, keileem, Opm.: Stenen